

Beantwoording VSO Langdurige zorg onderdeel Geestelijk gezondheidszorg**VVD (vraag 57) wachttijden ggz**

De leden van de VVD-fractie hebben er al jaren een punt van gemaakt dat de wachttijden in de geestelijke gezondheidszorg (ggz) een heel groot knelpunt zijn. Er zijn recent wat eerste stappen genomen om daar een aanpak op uit te rollen. Nu de verwachting is dat de toestroom van patiënten in de ggz nog groter zal worden door de coronacrisis, vrezen genoemde leden dat de wachttijstproblematiek alleen nog maar groter wordt. Wordt dit gegeven (de reeds bestaande wachttijstproblematiek en de nieuwe extra te verwachten toestroom) meegenomen in de uitwerking van de scenario's? Deze leden vragen tevens of inzichtelijk gemaakt kan worden in de uitwerking van deze scenario's hoe groot de extra instroom is per regio en welke maatregelen hiervoor getroffen worden.

Antwoord

We hebben signalen gekregen dat het aantal verwijzingen naar de ggz is teruggelopen. Bovendien heeft de coronacrisis een mentale weerslag op veel mensen, zowel op mensen die al in behandeling waren voor psychische problematiek als op mensen voor wie dat niet geldt. Het is op dit moment echter nog niet duidelijk welk effect de corona-crisis heeft op de wachttijden in de ggz. Het kabinet heeft de NZa gevraagd het proces te coördineren rond het weer opstarten en doorstarten van de reguliere zorg. Ook voor de volwassen-ggz is de NZa hiernmee bezig, in afstemming met verschillende partijen uit het veld. Onderdeel van de aanpak van de NZa is het cijfermatig in beeld brengen van de precieze aard, omvang en ontwikkeling van de zorgvraag. De NZa neemt bij deze inventarisatie onder andere informatie over wachttijden en aantallen verwijzingen mee. De NZa wil deze informatie op regelmatige basis gaan actualiseren, zodat partijen op basis hiervan maatregelen kunnen nemen, zowel op landelijk als regionaal niveau.

VVD (vraag 58) doorzettingsmacht

Regelmatig is door verschillende partijen gevraagd naar de doorzettingsmacht om de problemen in de ggz van meer regie te voorzien. Kan de minister aangeven bij de uitwerking van de scenario's welke doorzettingsmacht (onder andere vanuit het ministerie) de staatssecretaris hierin heeft, en op welke manier deze aangewend wordt?

Het vraagstuk rond doorzettingsmacht in de ggz zoals dat regelmatig in de Kamer aan de orde is geweest, ziet op doorzettingsmacht bij complexe casuïstiek in de ggz. Voor de stand van zaken op dit punt verwijst ik u naar het Verslag Schriftelijk overleg inzake het Noodplan ggz dat de staatssecretaris van VWS u op 1 mei jl. heeft toegestuurd (kenmerk 1669703-203837-CZ). In aanvulling hierop en hiervoor ook al benoemd, coördineert de NZa het proces van de doorstart van reguliere ggz-behandelingen na de corona-crisis. Zoals eerder aangegeven, is een eerste stap het cijfermatig in beeld brengen van de precieze aard, omvang en ontwikkelingen in de zorgvraag. Op basis daarvan zullen partijen, indien nodig met ondersteuning van de NZa, vervolgstappen bepalen. Het kabinet zal de vorderingen nauwlettend volgen en waar deze onvoldoende zijn, partijen daarop aanspreken. Hoe dan ook is het van belang dat zowel zorgaanbieders als zorgverzekeraars hun verantwoordelijkheid nemen vanuit de plichten die zij hebben op basis van wet- en regelgeving. De NZa en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd zien daarop toe.

VVD (vraag 59) maatregelen in de ggz

Het zou prettig zijn om een overzicht te ontvangen van de zaken die opgepakt zijn om de coronacrisis in de ggz het hoofd te kunnen bieden. In de onderhavige brief worden enkele zaken opgesomd, die door organisaties in het veld zijn aangeboden. Een volledig overzicht zouden de leden van de VVD-fractie zeer wenselijk vinden. Kan dit overzicht naar de Kamer worden gestuurd?

Op 1 mei jl heeft de staatssecretaris u zijn beantwoording toegestuurd van de vragen naar aanleiding van de brief van 20 maart 2020 over de crisisstructuur geestelijke gezondheidszorg en over de uitvoering van de motie van het lid Ouwehand c.s. over een noodplan geestelijke gezondheidszorg (kenmerk 1669703-203837-CZ). In de beantwoording is de staatssecretaris uitgebreid ingegaan op de verschillende maatregelen die door veldpartijen en overheid zijn genomen in relatie tot de coronacrisis en de ggz. Ik sluit mij aan bij de inzet van de staatssecretaris, zoals hij ook in deze brief heeft vermeld, om uw Kamer via de periodieke brief over de stand van zaken rond corona op de hoogte gehouden van de relevante problemen en toegepaste maatregelen voor de ggz. Waar dit, gegeven de aard van de problematiek, gepast is, zal uw Kamer tussentijds separaat worden geïnformeerd.

Groen Links (vraag 60) omvallen instellingen

De leden van de GroenLinks-fractie hebben sinds de uitbraak van de corona-crisis op allerlei manieren hun zorgen geuit over de continuering van de zorg in de ggz en in de jeugdzorg. Genoemde leden ontvangen signalen dat de motie Klaver c.s.,¹ waarin wordt opgeroepen om er zorg voor te dragen dat GGZ-instellingen niet in acute liquiditeitsproblemen belanden, niet volledig wordt uitgevoerd. Deze leden zijn blij dat er afspraken zijn gemaakt betreffende een continuïteitsbijdrage, maar ontvangen desondanks signalen dat verschillende GGZ-instellingen zich alsnog in zwaar weer begeven. Kan worden gegarandeerd dat geen enkele GGZ-instelling omvalt vanwege de coronacrisis? De leden van de GroenLinks-fractie maken zich hier zorgen over, omdat de geestelijke gezondheidszorg al voorafgaand aan de corona-uitbraak in een crisis verkeerde.

Antwoord:

Binnen de verschillende domeinen zijn maatregelen getroffen om zorgaanbieders te compenseren voor een lagere omzet als gevolg van de coronacrisis, zodat zij eventuele financiële problemen als gevolg van de coronacrisis kunnen hanteren. Hiermee wordt de toegankelijkheid van zorg voor de korte en langere termijn geborgd. Het is echter niet uit te sluiten dat er instellingen zijn die uiteindelijk toch failliet gaan, bijvoorbeeld omdat zij er al voor de corona-uitbraak financieel slecht voor stonden. Hoeveel dat er zijn is nu niet te zeggen. In die gevallen waar dit zich mocht voordoen, is vanzelfsprekend aandacht voor het bieden van continuïteit van zorg voor eventueel betrokken cliënten.

Groen Links (vraag 61) coördinatie wachtlijsten

Genoemde leden vragen bovendien, gelet op de lange wachtlijsten in de ggz en tegelijkertijd de regionale verschillen hieromtrent, of het aanstellen van een Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding ook van toegevoegde waarde kan zijn in de ggz. Deze leden ontvangen hier graag een inhoudelijke reflectie op.

Antwoord

Het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding heeft als doel om in deze crisis de werklust van patiëntenzorg zo goed mogelijk over ziekenhuizen te verdelen. Het LCPS coördineert daarin bovenregionale patiëntverplaatsingen, soms naar de andere kant van het land of zelfs naar Duitsland. Dit gaat om redelijk overzichtelijke aantallen. Verplaatsingen binnen de regio organiseren ziekenhuizen zelf. Het LCPS kan deze werkwijze hanteren omdat de capaciteit is uitgebreid, hetzij door ic-capaciteit te verhogen, hetzij door andere zorg drastisch af te schalen. Dit vindt plaats voor een beperkte periode en specifiek voor COVID-19. Dergelijke ingrijpende verschuivingen staan wij in de ggz niet voor. Daarmee is een dergelijke werkwijze geen oplossing voor de aanpak van de wachttijden in de ggz.

Voor de ggz geldt bovendien dat er jaarlijks ongeveer 1 miljoen volwassenen behandeld worden. Voor veel aandoeningen geldt dat er een grote keuze in aanbieders is. De patiënt kan zelf via www.kiezenindeggz.nl zien waar de kortste wachttijden zijn en ook kan de zorgverzekeraar via de afdeling zorgbemiddeling helpen bij het vinden van een passende en tijdige plek. Dit zal veelal in de regio zijn en in sommige gevallen buiten de regio. Zoals hiervoor aangegeven zal een landelijk coördinatiecentrum voor dit deel van de patiëntenpopulatie, te weten het overgrote deel, geen toegevoegde waarde hebben. Voor de meer complexe patiëntenzorg geldt dat het aanbod beperkter is. In sommige gevallen zal de patiënt maar bij één of twee aanbieders terecht kunnen. Om de toegankelijkheid en beschikbaarheid van hoogcomplexere ggz te verbeteren, hebben aanbieders en verzekeraars in maart een plan gepresenteerd, dat de staatssecretaris u op 13 maart jl heeft toegestuurd (Kamerstuk 25424, nr. 528), dat onder andere bestaat uit een landelijk sluitend netwerk van regiotafels waar complexe casuïstiek geagendeerd kan worden. Zij gaan op zoek naar een passend aanbod van zorg en ondersteuning, waarbij ze net zo lang opschalen totdat dit aanbod gevonden is, indien nodig aan de andere kant van het land. In die zin vervullen deze regiotafels dus samen een coördinerende rol voor hoogcomplexere ggz. Aanbieders van ggz spannen zich er in deze periode voor in om zoveel als mogelijk continuïteit te bieden. Ook worden nieuwe zorgtrajecten gestart, door het houden van intakegesprekken. Veldpartijen proberen gezamenlijk te bevorderen dat cliënten tijdig de weg weten te vinden naar de ggz, waar dit nodig is, ook gelet op de signalen van terugval van het aantal verwijzingen.

SP (vraag 62) mentale gezondheid corona

¹ Kamerstuk 25 295 nr. 185

De leden van de SP-fractie vinden het van groot belang dat er aandacht is voor mentaal welzijn bij een brede doelgroep. Het lid Marijnissen (SP) heeft de motie van het lid Segers (ChristenUnie) dan ook medeondertekend.² Deze leden vinden het positief dat er vele initiatieven worden genomen, maar zij vragen wel wanneer er precies initiatieven kunnen worden verwacht gericht op de extra kwetsbare groep mensen die zorg dienen te ontvangen binnen de ggz, en die nu geconfronteerd worden met (gedeeltelijke) uitstel van zorg. Deze leden willen daarbij niets afdoen aan het feit dat de hulpverleners binnen de ggz hun uiterste best doen binnen de situatie waarmee zij te maken hebben.

Wanneer zal, zo vragen de leden van de SP-fractie, er meer duidelijkheid zijn inzake het handelingsperspectief bij het bevorderen van de mentale gezondheid in de periode direct na de crisis, bijvoorbeeld door in kaart te brengen welk type mentale klachten op langere termijn tijdige nazorg vereisen. Juist die groep die nu zorg nodig heeft, krijgt wellicht te maken met een verergering van klachten. Hoe wordt hiermee omgegaan?

Antwoord:

De staatssecretaris van VWS heeft in afstemming met ZonMw onderzoek uitgezet naar psychisch welzijn in relatie tot de corona-crisis. Het gaat daarbij onder meer om het ophalen van inzichten en geleerde lessen die bijdragen aan een verbeterde aanpak van het zorgdragen voor een goede mentale gezondheid tijdens de huidige periode. Aanvullend gaat het ook om een borging van verbeterde werkwijzen en processen in het zorgstelsel voor de toekomst. Verder verwacht de staatssecretaris van VWS uw Kamer medio juni uitgebreid te informeren over de lopende uitvoering van de motie Segers c.s. aangaande preventieve maatregelen voor mentaal welzijn. Voorts is ook het RIVM in samenwerking met de GGD's doende om via onderzoek informatie op te halen over het (mentaal) welbevinden van burgers.

Christen Unie (vraag 63) mentaal welzijn corona

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de minister concreet aan te geven hoe de motie Segers c.s. aangaande preventieve maatregelen voor mentaal welzijn wordt uitgevoerd en wanneer de Kamer hierover uitgebreid geïnformeerd wordt.³

Antwoord:

Bij het debat over de ontwikkelingen rond het coronavirus van 8 april jl. heeft uw Kamer de motie Segers c.s. aangaande preventieve maatregelen voor mentaal welzijn aangenomen. De motie verzoekt de regering, samen met relevante veldpartijen op korte termijn preventieve maatregelen te nemen om de negatieve gevolgen voor het mentaal welzijn te beperken, en daarnaast verschillende scenario's uit te werken voor opvang van een toenemende vraag naar ggz en geestelijke verzorging, waarbij aandacht is voor specifieke doelgroepen zoals zorgpersoneel, patiënten en huidige ggz-cliënten. In mijn brief van 15 april jl. (kenmerk 1675769-204341-PG) heb ik uw Kamer geïnformeerd over hoe de staatssecretaris van VWS werkt aan de uitvoering van deze motie. Zoals hierboven vermeld verwacht de staatssecretaris van VWS uw Kamer medio juni uitgebreid te informeren over de uitvoering van de motie Segers c.s. Vooruitlopend daarop kan ik u mededelen dat de staatssecretaris van VWS inmiddels via de relevante veldpartijen informatie heeft verzameld om diverse scenario's uit te werken om meer inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronacrisis op het mentale welzijn, en ons handelingsperspectief om dit welzijn positief te beïnvloeden. Dan gaat het zowel om de invloed van mensen die zich reeds in een kwetsbare positie bevinden als om de samenleving als geheel.

² Kamerstuk 25 295 nr. 230

³ Kamerstuk 25 295 nr. 230